

ОСОБЛИВОСТІ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Є. Є. Мельниченко

Херсонський державний університет, elizavetamelnichenko2010@gmail.com

Науковий керівник: кандидатка психологічних наук, доцентка

О. В. Шелестова

Постановка проблеми. Сімейні конфлікти є частиною життя будь-якої родини і можуть виникати з різних причин, включаючи розбіжності в цінностях, комунікаційні труднощі, фінансові проблеми, або різні очікування стосовно ролей у сім'ї. Найефективніші методи вирішення таких конфліктів можуть значно впливати на стабільність і щастя сімейного життя.

Отже, основною проблемою, що вивчається, є особливості різних способів вирішення сімейних конфліктів. Дана ситуація передбачає дослідження та аналіз різних підходів до вирішення конфліктних ситуацій в родині, їх ефективності, переваг та недоліків. Крім того, вона охоплює розгляд можливих чинників, що впливають на вибір конкретного методу вирішення конфлікту в залежності від контексту, включаючи культурні, соціальні та особисті фактори.

Дослідження обраної нами теми може сприяти розробці рекомендацій для сімейної терапії, консультативних програм для подружніх пар, а також створенню більш ефективних програм підтримки сімейних відносин.

Цілі та завдання дослідження. Дослідження передбачало здійснити теоретичне аналізування та емпіричне визначення особливостей способів вирішення сімейних конфліктів, на основі чого перед нами постали наступні завдання:

- виокремити підходи до розуміння понять сім'ї та сімейних конфліктів у сучасних дослідженнях;
- визначити доцільність використання тих чи інших методик для подальшого дослідження;

- за обраним діагностичним інструментарієм здійснити емпіричне дослідження особливостей способів вирішення сімейних конфліктів.

Виклад основного матеріалу. У сучасній психології сім'я розглядається як складна соціальна система, що включає в себе батьків, дітей та інших членів родини, які взаємодіють між собою в різних аспектах життя. Сімейна система вважається основним контекстом для розвитку особистості та формування внутрішніх та міжособистісних відносин.

За визначенням М. Чепіль: «Сім'я – це духовний союз невеликої групи людей, зібраних у спільному домі актами взаємної допомоги та турботи, заснований на вірі в біологічний або формальний зв'язок, сімейну та соціальну традицію» [3].

Сімейні конфлікти виникають унаслідок різних причин, включаючи взаємні невирішені проблеми, непорозуміння, різні очікування та стилі виховання, фінансові труднощі, стосунки з родичами тощо. Такі суперечки можуть мати негативний вплив на психічне та емоційне благополуччя членів сім'ї та загрожувати стабільності та гармонії сімейних відносин [2].

Т. Зозуль зазначає: «...під сімейними конфліктами розуміються конфлікти, що виникають між членами однієї сім'ї як з приводу питань життєдіяльності сім'ї, так і з приводу задоволення різноманітних потреб її членів, відповідності ролі до очікувань» [1].

Сучасна психологія розглядає сімейні конфлікти як нормальну та необхідну частину сімейного життя, а також можливість для особистісного росту та розвитку. Залежно від характеру конфлікту та особливостей сімейної динаміки, існують різні підходи до їх вирішення, такі як конструктивна комунікація, медіація, консультування сімейного терапевта, розвиток навичок розв'язання конфліктів тощо.

З метою визначення особливостей вирішення сімейних конфліктів у сучасних стосунках нами було використано: методичку «Визначення стилю поведінки в конфліктних ситуаціях» (К. Томас), методичку «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях» (Ю. Альошина, Л.Я Гозман, О.М.

Дубровська), методику «Вивчення схильності особи до агресивної поведінки» (А. Басса та А. Дарки, адаптація А.К. Осницького), методику «Шкала тривожності» (Тейлор, адаптація М.М.Пейсахова).

За допомогою отриманих результатів за вказаними методиками і за використання коефіцієнту кореляції Фішера нами було встановлено:

1. Домінування одного з подружжя пов'язане з використанням стратегії «Пристосування» у конфліктних ситуаціях, а також з помірним рівнем тривожності.
2. Використання стратегії суперництва у конфліктах супроводжується високим рівнем агресивності та ворожості.
3. Проблеми відносин з родичами і друзями пов'язані з високим рівнем тривожності партнерів.
4. Стратегія «Компроміс» у конфліктних ситуаціях характеризується низьким рівнем ворожості і тривожності.

Отже, проведене дослідження показало, що особистісні особливості, зокрема схильність до агресивності та тривожності, впливають на вибір стратегій поведінки у конфліктних ситуаціях в сім'ї. Крім того, негативна атмосфера в комунікації може сприяти появі деструктивних форм взаємодії та зростанню агресії та ворожості, які, в свою чергу, можуть провокувати тривожні стани.

Висновки. Подальше дослідження даної теми може розглядати різні стратегії вирішення конфліктів у сім'ях, такі як співробітництво, ухилення, або конкуренція, і вивчення їхньої ефективності та наслідків для сімейних відносин.

Окрім того, важливим напрямком досліджень є вивчення впливу культурних аспектів на способи вирішення конфліктів у сім'ї, оскільки різні культури можуть мати відмінні норми, цінності та традиції, які впливають на способи взаємодії та вирішення конфліктів.

З розвитком технологій варто розглядати і можливості вирішення сімейних конфліктів через віртуальні засоби, такі як онлайн-терапія чи мобільні додатки,

які можуть стати ефективними інструментами для покращення сімейних відносин.

Розвиток інтервенційних програм для сімей, спрямованих на підтримку навичок вирішення конфліктів та підтримку здорових сімейних відносин, є ще одним важливим напрямком досліджень.

Література:

1. Зозуль Т. В. Психологічні чинники конфліктів у молодій сім'ї. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія*, №47, 2016. С. 58-65.
2. Хічій О., Сівчук П. І. Сімейні конфлікти. *Матеріали V Міжнародної студентської науково-технічної конференції. Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання*. 2022. С. 113-114.
3. Чепіль М.. Сім'я як соціальний інститут виховання дітей. *Людинознавчі студії : зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка*. М-во освіти і науки України, ДДПУ ім. І.Франка. Дрогобич : ВД Гельветика, 2023. Вип. 16/48 : Педагогіка. С. 218-223.